

LITERATURA STRAINA

Perina

de SALVATOR GOTTA

Melchiorri, cele două călăuze și cu mine ajunserăm la colibă pe înserat și am găsit pe prietenul nostru Lanza singur, stând pe prag, alurt.

— Povestește, vorbește! Cum s'a întâmplat? Și este adevărat? Ne-au chemat în ajutor doi păstori cari tocmai coborau din refugiul „Torino”. Dar cum a făcut? Un om așa de obișnuit cu muntele cum era el!

Dar nevastia lui unde e? Tu nu te-ai mișcat de aici? Vorbește!

Dădu din cap zâmbind amar, apoi începu să vorbească cu intreruperi, ca în vis:

— Am ajuns sus aici azi dimineață pe la unsprezece. Plecasem din Cousmayeur în zori; cu Pierre Roan și soția sa mai făcuserăm încă atâtea excursii. Il cunoașteți pe Pierre, nu-i așa? Tânăr, robust...

— Desigur, desigur — continuă...
— E mort! Zdrobit, colo jos. Ca la vre-o două sute de metri de aici, rostogolit în prăpastie. E ceva de necrezut! Să cadă de pe drumul de catări. El care urca stâncile! — Și l'ajă lasat acolo?

— Cum să-l scoatem? L'am căutat, l'am strigat atâtea cu soția lui. Ceasuri întregi. În cele din urmă l'a descoperit ea. Vrea să se arunce jos. Am trecut prin clipe de groază. N'aveam nici frânghii îndeajuns de lungi ca să coborâm. Apoi s'a lăsat ceața. Până mâine dimineață n'o să putem face nimic așa că va trebui să dormiți și voi aici. Încă o nopate întreagă de petrecut în locul acesta!...

Melchiorri și cele două călăuze tăceau nemischiați, cu fețele împietrite de durere. Intrară apoi în colibă. Focul ardea. Într'un colț un culcuș făcut din pae și pățuri aspre: culcușul pregătit de Roan, înainte de nenorocire — pentru prietenul său Lanza. Frânghii, sacii și târnăcoape aruncate pe jos.

Eu începu din nou să întreb:

— Dar de ce s'a despărțit de voi? De ce a mai coborât?

— Pentru o prostie. Un ceas după ce ajunsesem aici — răspuse Lanza cu sfârșeală — eu am băgat de seamă că nu mai aveam binocul, un binocul Zeiss, nou. Imi amintii că-l uitasem la Refugiul „Torino”. „Dacă trece cineva pe acolo și pune mâna pe el”, spun eu. Și atunci bietul băiat care-l asea de îndatoritor, se oferi dintr'odată: „Mă cobor eu. Mă duc să-l iau și-l aduc aici. Într'o oră sunt înapoi, ai să vezi. Lasă-mă să mă duc”. Stăru. Disparu jos pe drumul pentru catări. În salturi de par'că era o maimuță. Și nu s'a mai întors.

— Desigur, că l-a alunecat piciorul. Trebuie să fi căzut în timp ce cobora.
— Era ceață?
— În ceasul acela, nu.
— A tipat?
— N'am auzit nimic.
— Tu ai rămas aici... cu soția?

Lanza se întoarse dintr'odată ca și cum întreabarea aceasta l'ar fi izbit mai mult ca toate celelalte.

— Ce vrei să spui?
— Nimic... așa... Acum dansa unde e?
— Nu știu. Nu m'am mai ocupat de ea... în urmă — păream doi nebuni. Poate că se învârteste pe aici prin prejuri sau s'ade la marginea prăpăstiei.
— Trebuie să o căutăm.
— Desigur — întări și Melchiorri.
— De ce n'ai spus dela început?
— Tăceți din gură!

Se auzi scârțâitul unui pas în afară de colibă. Apoi se deschise ușa și femeia apără. Lumina roșie a lămpilor noastre de mână îi lumină chipul ei scurt și robust. Se opri să se privească cu fața plină de uimire, fără să clipească. Apoi merse de se ghemi lângă foc și rămase acolo nemischiată, cu ochii pierduți la flacăra într'o tăcere neliniștitoare. Fișul îi căzuse de pe cap pe umeri, așa că părul ei blond, răscuit în coade strălucite de tot și cărliștii îi mi pe frunte, strălucii la răstrângerea luminoasă a flăcării. Desi era atât de robustă în solduri și piept, cărnosă mai curând decât grasă, înzdrăvenită de munca grea a muntelui, era tânără de tot, poate n'avea nici douăzeci de ani, judecând după frăgezimea pielii, arși puțin de soare pe obraji, dar albă ca laptele după urechi, sub bărbie, pe gât. Ochii ei coplăroși, albaștri, de un albastru de oală smălțuită, contrastau în mod ciudat cu roșeața gurei mari și cărnosă, ca o piersică prea coaptă, despicată de vânt, în pom.

Desigur Melchiorri și cu mine avurăm în aceeași clipă, același gând. Căci după ce am privit-o îndelung, ne uitărăm la Lanza — care de când intrase femeia — se așeză ghemuit pe sacul lui, cu ochii țintiți în pământ, cu capul între genunchi, nemischiat.

Noaptea se lăsase confundând stâncile colțuroase și ghețarii, nivelând căscăturile prăpăstii într'un vârtej de întuneric și vânt. Se auzea vântul urlând în depărtare, apropiindu-se cu scârțâit și vuet de torent umflat de ploaie, zguduind ușa colibei ca și cum cineva îngrozit ar fi vrut să intre.

Cele două călăuze, ghemuite dealungul unui perete dormeau de mult și se auzea răsuflarea lor greoaie și revulată. Melchiorri spuse femeii cu blândete:

— Încercați să dormiți puțin. Ea nu se mișcă. Nu răspunde ca și cum nu auzise nimic. Încercați să dormiți. Acolo pe patul de campanie...

La vorbele astea femeia ridică fruntea bălbăind:

— Acolo... nu, nu. Mai bine să mor...

Melchiorri tăcu. Femeia începu să plângă, un plâns nervos întrerupt de sughituri scurte. Apoi se duse și luă sacul lui Pierre, îl deschise încet, scoase cele ce îi aparțineau lui, mortului scump, le atinse, le cântări din mână cu grijă, cu mișcări încete, mângăioase; puse din nou totul în sac, îl închise și ținu o mână deasupra, ca și cum ar fi vrut să-l ocrotească. Lângă sac trase frânghia și târnăcopul lui Pierre, adună totul cu o grijă dragăstoașă, maternă de blândete și coplărească tot de odată. Suspina și tremura puțin.

— Încercați să dormiți puțin — stăru din nou Melchiorri, mișcat. Întindeți-vă pe pătură.

— Nu, nu — izbucni femeia aproape cu mânie.

— Atunci — spusei eu lui Lanza — culcă-te tu pe pat. Și tu ai nevoie de odihnă.

Femeia ridică fața ca să privească pe Lanza, posomorâtă, cu sprincenele încrunțate. El răspunde după puțin, fără să o privească:

— Nu pot să dorm. Șed bine aici. Mulțumesc.

— Cel puțin ia perina și reazămă-ți capul... Spunând acestea ridică de pe culcus o perinuță de gumă, plină de aer și voi să o întindă prietenului nostru, când femeia sări în picioare scoțând un urlet și începu să se zbată ca o nebulă.

Călăuzele se treziră deodată. O înconjurăram cu toții, fără să înțelegem nimica la început, fiind îngrijăți ca să o liniștim.

— Perina! — strigă ea — Dați-mi-o! A umflat-o El înainte de a cobori. E răsuflarea lui înăuntru. Dați-mi-o! Întrând perina cu amândouă mâinile căzu în genunchi. Iar noi rămăserăm împietriți, privind femeia, fixând sacul acela de gumă cenușie, umflat, înfricoșătoare rămășiță a unui mort, vie de răsuflarea unui mort, plină de nimic, grea de taină...

Dar vorbele rugătoare ale femeii chinute ne desvăluiră o realitate și mai tragică:

— Ce am făcut, ce am făcut Pierre? Nenorocirea s'a abătut dintr'odată! E groază! Sunt blestemată! Pierre! Mă auzi? Eu nu voiam, Pierre! Auzi-mă! Iartă-mă!

Pe perina acela, umflat de răsuflarea lui Pierre, femeia sa țineu capul suspinând de voluptate și înșelăciune în timp ce Pierre murea.

DANTE ALIGHIERI

SONETE

I

Atât de blând și cinstită pare
Iubita mea, când pe-altul îl salută
Că, tremurând, vorbirea pare mută
Și-un zâmbet în privire nu tresare.

Ea trece 'n calea ei cu gânduri bune.
De umilită pururi urmărită,
Soție pe pământ din cer ivită
S'arale lumii 'n trecut o minune.

E stântă pentru cel ce'n ochi-i cadă,
Căci varsă 'n inimă caldă mângăiere,
Iar pentru cel ce n'o înțeleg, străind.

Un zâmbet stânt de dragoste curată
Comori din ceruri gura-i veșnic cere,
Iar inimă șoptește blând: suspină!

II

Iubire poartă 'n ochi iubita mea.
Ce vede se preschimbă 'n frumusețe.
Se 'ntorc din cale totîndă privind spre ea.
Și pare 'ntâit de dor cui dă binele.

Plecându-și fața, orisice ocară
Se spulberă, pierind din calea ei,
Măina chiar din ochii-i e țigară,
Să-mi ajutăți s'o căni de-acum, femeie!

Un farmec viu și-o mută umilită
Răsăr în gând la blândețea-i cuvinte,
De cel ce-o vede 'ntâi e preamărită.

Puțin e-un zâmbet pentru-a ei fîlmită,
Desi-i nespun din grai când nu-l îi minie
Mirune-i nouă, neasemuită.

III

O, pelerini îngăduirați, ce taină
De-apururi stînsă astăzi vă mai poartă
Din lume prin cetatea noastră moartă,
Precum vedeți, ascunsă 'n neagră haină?

Și totuși, văd că nu vă 'neacă plînsul
Când treceti rar pe străzile pustii.
Și nu 'ntâituri treceți bucurii,
Ca toți acei ce n'au trăit înrînsul.

De-ați fi outut să-i auziți cuvîntul,
Val, înăma-mi șoptește în suspine
Că n'atî porni plîngând pe căi străine

Dar cerul Beatricei e mormântul
Și de s'ar spune-o vorbă despre ea,
Nu altul doar să plîngă-ar mai putea.

IV

De-odată s'a oprit în mîntea mea
Femeia pentru care-am plîns amar,
Și gânduri negre 'n sufletu-mi tresar
Când mi-amintesc tot ce-am pierdut prin ea.

Căci dragostea o stăpînea întregă.
Ea s'a trezit în sufletu-i mărit
Și, suspinând, în trecut a gonit
Tot ce părea de dansă că se leagă.

Tot astfel au pierit din pieptul meu
Comori pe cari un glas necunoscut
Le-a urmărit c'un plîns tăcut și greu.

Dar cele cari odănc m'au străbătut,
Șopteau: „Un an trecu de când te-ai dus
În cer, semin și nobil gând răpus!”

Trad. din italianeste de AL. IACOBESCU

Din sufletul peisagelor

RABINDRANATH TAGOR

I.

Dacă ași fi trăit în Ujain, oraș regesc, pe vremea când Kalidassa era poet al regelui, atunci ași fi cunoscut vreo fiică de-a Malvei și gândul meu ar fi tresărit la sunetul armonios al numelui ei.

Prin umbra piezișe a genelor ea m'ar fi privit stăruitor și ca să poată întârzia o clipă lângă mine ar fi născocit că l s'a prins voalul de crengile unei iasomii.

Astfel de lucruri s'au întâmplat în depărtatele zile, a căror urmă a dispărut sub frunzele moarte, iar învățații de astăzi se ceartă asupra datelor care se'ncurcă și se escund.

Eu nu voi plînge aceste vremuri dispărute; dar vai! și vai! ficele Malvei s'au dus și ele pe urma lor... În ce sfere divine și-au purtat ele coșurile încărcate de roze?

Și atât de trist mă simt în dimineața asta, că m'am născut prea târziu ca să pot întâlni pe acelea pe care ar trebui să le cunosc, cu toate că April poartă aceleași flori cu care ele se împodobeau.

Aceeași adiere de la sud, care le flutura voalurile, leagă astăzi trandafirii și nici o bucurie nu lipsește acestei primăveri pe care Kalidassa nu o mai poate cânta.

Dar eu știu că dacă el mă vede din Paradisul poezilor are dreptate să fie gelos.

II.

Înima mea e un flaut din care a cântat iubitul meu. Dacă vreodată va trebui să cadă în mâini străine, să fie aruncat departe!

Flautul e scump iubitelui meu. Dacă vreodată altă suflare ar voi să scoată sunete din altă lume, să se acopere pământul cu sfărâmurile lui!

III.

Când soarta ne este avară și lumile dragostei pier; când mângăierile, când surâsurile ne sunt numărate; când prietenii de ieri ne părăsesc și datornicii ne ocolesc, atunci e timpul pentru tine, Poet, ca închizând cu lacăte poarta, să împreuni cuvintele cu cuvinte și cadențele cu cadențe.

Când soarta schimbătoare ne aduce noui mulțumiri, când fluviul plăcerilor, seacă altădată, ne inundă deodată viața; când prietenii bat la poarta noastră și dușmanii cer pace; când ochi dulci ne privesc și surâsurile ne trimet solia lor, atunci e timpul pentru tine, Poet, să lași cadențele în voia vântului, să-ți unești inima cu altă inimă și buzele cu alte buze.

Tu mi-te dai ca o floare ce nu înflorește decât la apropierea soarelui și se anunță prin mirezmele pe care le răspândește în umbră. Astfel vine cu pași tainici primăvara când mugurii umflă coaja ramurilor.

Tu te împui sufletului meu ca valurile înalte ale fluxului ce se ridică și inima mea e copleșită de cântece vijelioase.

Eu presimțeam venirea ta, cum presimte noaptea venirea aurorei.

Prin norii de purpură un cer nou mi-s'a arătat.

IV.

O Sakhi, (1) durerea mea e fără de margini. August vine împovărat de nori grei și locuința mea e pustie. Furtuna amenință, pământul înmuat se destramă; iubitul meu întârzie departe...

Sufletul mi-se sfârșește plin de neliniște. Auz strigătul pămînilor și concertul monoton al broștelor. În această clipă umbra mă învalue din toate părțile. Vidyapati (2) întreabă:

„Tânără femeie, cum ai să petreci tu zilele și nopțile fără al tău Stăpân?”

V.

Te voi ține ascuns în ochii mei, iubitul meu; ca pe-o nestimată îți voi prinde chipul ca să-l port la pieptul meu. Tu ai fost în mine din copilărie, prin tinerețea mea, prin viața mea toată, prin visurile mele!

Și astfel te regăsești când mă deștept și când adorm. Am cugetat și am tot cugetat, și știu că dragostea ta e singura mea comoară.

Chandidas (3) spune: „Fii duos cu aceea care te iubește în viață și în moarte!”

VI.

Mă simt una cu țărâna pe care calcă iubitul meu, una cu apa lacurilor în care se scaldă el.

O Sakhi! dragostea mea trece dincolo de moarte ca să-l întâmpine pe el!

Sunt una cu oglinda care răstrânge chipul lui, una cu adierea ce-l atinge când își mișcă eventualul.

Govindadas (4) zice: „Tu ești inelul de aur, tânără femeie, el este smaraldul!”

VII.

Fericiții mi-a fost deșteptarea, în dimineața asta, căci mi-am văzut iubitul.

Înfinutul nu este decât o bucurie și tinerețea mea cunoaște bogăția lui.

Indoile și spaimile mele se risipesc; astăzi locuința mea e cu adevărat locuința mea, trupul meu devine cu adevărat trupul meu.

Păsări cântăți cântecele voastre cele mai curate! Soare, strălucște de cea mai dulce lumină! Fă să-ți sboare săgețile, o zeu al Dragostei!

Aștept ora când voi tremura toată sub mângăierile lui... Vidyapati spune: „Fericirea ta e mare, femeie, binecuvântată fie dragostea ta!”

VIII.

În dragoste ținta nu e durerea, nici bucuria, ci dragostea!

Dragostea liberă umește; ea se aprinde prin dragoste ca flacăra prin flăcără!

Dar de unde vine cea dintâi flăcără?
Când flacăra ascunsă apare, ea face cu cea dinăuntru și cu cea din afară un singur foc și orice stavilă cade mistuită.

1) Prieten.
2) Numele poetului.
3) Numele poetului.
4) Numele poetului.

Poetul zice: „Cine stăpânește dragostea fără să-i dat prețul?”

Când tu îi refuzi darul tău, tot universul îți devine avar!”

IX.

Din copilăria lumii, Himalaya, eșind din sânul sfâșit al pământului, și-ai înălțat din creastă în creastă sfidătoare către soare. Apoi a venit timpul când și-ai zis: „Destul! Și dorința ta aprinsă după norii fugari își găsi sfârșit și se opri ca să salute nemărginirea.

Și atunci frumusețea, liberă în jocurile ei, te împodobi cu flori și cu păsări.

Tu rămâi în singurătatea ta ca un învățat pe al căr genunchi stă deschisă o carte străveche cu nenumărate pagini de piatră. Nu știu ce poveste a fost scrisă acolo. Este eterna poveste a unirei lui Shiva, divinul ascet, cu Bhavari divinul amor? Este drama Puterii unită cu Frăgezimea?

X.

Ochii mei primesc liniștea cea adâncă a cerului și în că simt cum trece prin mine ocaze simte un arbore a cărui frunze, întredeschise ca niște cupe, se revarsă lumină.

Un gând îmi stăpânește sufletul ca acești aburi ca ating câmpurile; el se amestecă cu murmurele apei, cu sunetele obosite ale zefirilor.

Imi închipui că am trăit deja în nemărginirea lucrurilor, acestui lumi și că acestei nemărginiri i-am dat durerile dragostea mea!

XI.

De câte ori, Pământ întins, am dorit să mă unesc cu tine și să împărtășesc și eu bucuria flăcăreia din tulpinile tale înălțate spre cer.

Cred că am mai fost al tău în depărtatele vremuri, c mult înainte de nașterea mea. Și de aceea, când lumini toamnei alunecă pe câmpurile de orez, mi-aduc aminte unirea noastră într'u aceeași credință? Și de aceea aud mereu ecoul vociilor prietenesti cari îmi răspund din pragul unui trecut misterios?

În orele de seară, când turmele se reintorc la stăpîn prin potecile ferboase, sub luna, mai sus ca fumurile din sat, eu visez la această mare despărțire care s'a făcut în cea dintâi dimineață a existenței mele.

Trad. de GEORGE ULIERU.

Din cugetările lui Nietzsche

După mamă. Fiecare poartă în sine o imagine a feței mele făurită după mama sa; printr'aceasta e determinată să respecte pe femeii în general, să le disprețuiască, să se fie cu totul indiferent în privința lor.

Măști. Sunt femeii care, oricât am căuta, n'au înfățișare, ci sunt numai măști. E de plâns bărbatul care se înzdrăvește de aceste ființe aproape fantomatice, în chipul necesar incapabile să satisfacă; dar tocmai ele sunt în stare să deștepte mai puternic dorința bărbaților: el caută sufletul lor și continuă mereu să-l caute.

Despre spiritul femelor. Forța intelectuală a unei femei se arată când, din dragoste pentru un bărbat și pentru spiritul lui, își sacrifică propriul spirit, și când, în tr'acest domeniul non, strălucind natural, unde o împing tendința de spirit a bărbatului său, l se naște imediat un al doilea spirit.

Bărbatul a creat pe femeie — cu ce oare? Cu o coastă a zeului său, — a „dealului” său.

Când femeia are virtuți masculine, nu poți să-i fi statornic; când n'are virtuți masculine, este ea care nu statornică, ea care fuge.

Ceea ce facem din dragoste, facem totdeauna dincolo de bine și de rău.

Urmările obișnuite ale căsătoriei. Orice relație care nu ridică scoabă și invers; pentru aceasta de obicei bărbatul se scoabă puțin când se însoară, pe când femeia se ridică.

Femeia perfectă. Femeia perfectă e un tip mai ridicat decât al omenei decât omul perfect: și este și un lucru mai rar.

Fără succes. N'au niciodată succes acele blete femeii care, în prezența celui pe care-l iubesc, devin neliniștite și nesigure și vorbesc prea mult; căci bărbații se lasă mai ușor seduși de o oarecare tandreță discretă și flegmatică.

Un popor este ocoul naturii spre a ajunge la șase — șapte oameni mari. — Da; și apoi, ca să-l lase în marginea drumului!

La școala înțeleptului pentru viață: — Ceea ce nu mă face să mor, mă face mai puternic.

Semne de nobleță: Să nu te gândești niciodată să înjosești datorile tale să fie datorii pentru toată lumea; să nu vrei să renunți la propria-ți responsabilitate; să nu vrei să împarți; să numeri privilegiile tale și exercitare lor în numărul datorilor tale.

(Trad. de A. M.)